

31 mei 2022

ACCOUNTANTSVERSLAG 2021

Gemeente Dalfsen

BDO

Aanbiedingsbrief

Aan:

de raad van de gemeente Dalfsen
t.a.v. de heer drs. J. Leegwater
Postbus 35
7720 AA DALFSEN

Groningen, 31 mei 2022

Kenmerk: 1060056/RvH/IB/RHB/AMT/009

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

DASHBOARD

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2021 van gemeente Dalfsen (hierna te noemen ‘gemeente’) gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 24 september 2021, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2021. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de ambtelijke organisatie en verantwoordelijke wethouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente Dalfsen bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. drs. R.H. Bouman RA
Partner en extern accountant gemeente Dalfsen

Inhoudsopgave

1. DASHBOARD

2. UITKOMSTEN
JAARREKENINGCONTROLE

3. RESULTAAT &
FINANCIËLE POSITIE

4. BELANGRIJKSTE
BEVINDINGEN

BIJLAGEN

1. Dashboard

1.1 Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING

- ▶ Wij verstrekken bij de jaarrekening een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid.
- ▶ De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 650.000 respectievelijk € 1.950.000.
- ▶ Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden.
- ▶ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd.
- ▶ De WNT kent een bevinding en is door middel van de opvolging van de gemeente Dalfsen nageleefd.
- ▶ Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage.

AANDACHTSPUNTEN VOOR 2022

Naar aanleiding van onze controle over het boekjaar 2021 willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor 2022 benoemen:

1. Aanbestedingsrechtmatigheid.
2. Budgetbeheer van de lasten binnen het Sociaal Domein.
3. Volledigheid van de uitgaven in het subsidieregister.
4. Invoering rechtmatigheidsverantwoording.
5. Totstandkoming jaarrekeningtraject.

RESULTAAT 2021

(x €1.000)	2021	Begroting (na wijziging)
Saldo van baten en lasten	1.458	- / - 2.941
Mutatie reserves	2.470	3.539
Resultaat	3.929	598

- ▶ Het positieve resultaat van boekjaar 2021 wijkt aanzienlijk af van de begroting na wijziging.
- ▶ Het voordeel is te verklaren door meevallers in de Algemene Uitkering, winstneming uit verkoop van gronden en door uitstel van werk als gevolg van de Corona-omstandigheden.

ONTWIKKELING GREX / SOCIAAL DOMEIN

Ontwikkeling GREX:

- ▶ sprake van verliesvoorziening ad. € 0,8 miljoen per ultimo boekjaar;
- ▶ tussentijdse winstneming van de grondexploitaties betreft in totaal gesaldeerd € 589.000 per ultimo boekjaar.

Ontwikkeling Sociaal Domein:

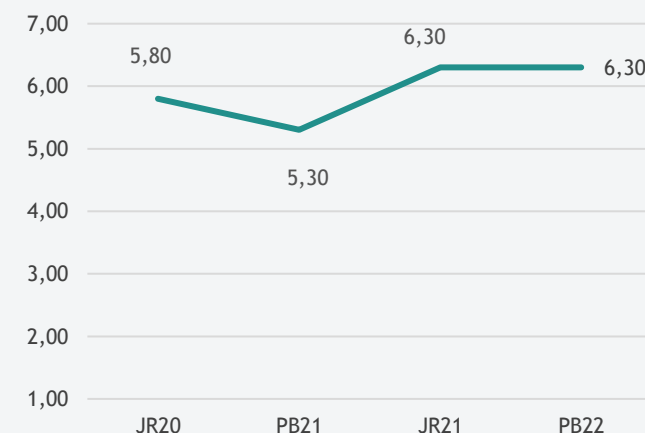
- ▶ voordeel van € 1,5 miljoen ten opzichte van de begroting na wijzigingen;
- ▶ geen sprake van aansluitingsverschillen productieverantwoording en gemeentelijke lasten;
- ▶ onzekerheid ten aanzien van het Sociaal Domein (WMO en Jeugdzorg) gedaald van € 1,4 miljoen naar € 698.000.

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

- ▶ Wij hebben voor € 618.500 fouten geconstateerd met betrekking tot aanbestedingsrechtmatigheid;
- ▶ De methodiek van winstneming binnen de grondexploitaties was initieel niet op de correcte wijze bepaald met een significante fout ad € 646.000 tot gevolg. Door de correctie van het MPG 2022 heeft de gemeente Dalfsen de bevinding afdoende opgevolgd.
- ▶ Onzekerheid omtrent de afwikkeling van de juridische kosten tekstueel toegelicht in de WNT-verantwoording 2021.
- ▶ De gemeente Dalfsen heeft bovenstaande controlebevindingen waar mogelijk gecorrigeerd in haar definitieve jaarrekening. De fout aangaande de aanbestedingsrechtmatigheid is niet te corrigeren.

UW FINANCIËLE POSITIE VERGELEKEN

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- 2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole
- 2.2 De jaarrekening is getrouw
- 2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening
- 2.4 Aandachtspunten voor 2022

2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole

COVID-19-impact op boekjaar 2021

Zie hiervoor onze management letter en de BADO-notitie

De gevolgen van Corona zijn nader toegelicht per programma en afzonderlijk in bijlage 3 van het jaarverslag

Inleiding: COVID-19 en de jaarrekening 2022

Tijdens de controle hebben wij aandacht besteed aan de impact van de coronapandemie op de gemeente Dalfsen. De coronacrisis heeft gevolgen gehad voor de operationele activiteiten van de gemeente Dalfsen. Daarbij zijn de financiële gevolgen van de crisis relatief beperkt gebleven. De vergoeding van het Rijk is meer dan voldoende gebleken als dekking voor de corona gerelateerde kosten van de gemeente. In de jaarrekening en de tussentijdse rapportages is door de organisatie gerapporteerd over deze impact voor de gemeente Dalfsen. Voor 2022 zal dit naar verwachting in beperkte mate nog het geval zijn. De gemeente heeft de komende jaren nog wel uitvoeringskosten voor de TOZO-regeling.

Eind februari 2021 is de BADO-notitie met betrekking tot de 'COVID-19-effecten en -risico's voor decentrale overheden' uitgekomen. In deze notitie is een groot aantal aandachtspunten beschreven voor het opstellen en controleren van de jaarrekening 2020. Deze notitie is ook van toepassing voor de jaarrekening 2021. Wij verwijzen voor deze aandachtspunten, de impact op getrouwheid en rechtmatigheid, de controleaanpak en de specifieke attentiepunten ten aanzien van de posten in de jaarrekening naar deze notitie (zie: [notitie-effecten-en-risicos-corona-voor-jaarrekening-2020-decentrale-overheden.pdf \(nba.nl\)](#)).

In deze paragraaf informeren wij u over het proces van onze controle in relatie tot corona en onze specifieke bevindingen die impact hebben op onze controle, de verslaggeving en/of onze controleverklaring. Voor een analyse van het resultaat verwijzen wij naar de jaarrekening (bijlage 3 corona, toelichting resultaat) en naar paragraaf 3.1 van dit verslag.

Impact op verslaggeving

Het BBV kent een aantal verplicht voorgeschreven paragrafen. Het staat de gemeente vrij om naast de verplichte paragrafen zelf paragrafen aan de begroting of jaarstukken toe te voegen. COVID-19 is een gebeurtenis die niet slechts aan één programma of taakveld is toe te rekenen. Het heeft betrekking op de gehele gemeente en heeft betrekking op veel programma's en taakvelden.

De gemeente heeft er daarom voor gekozen om specifiek een paragraaf te wijden aan corona (pagina 194). In de paragraaf is per programma beschreven welke impact corona heeft (gehad) en welke maatregelen, activiteiten en werkzaamheden de gemeente heeft genomen. Tevens is een bijlage opgenomen (pagina 213) met een samenvatting van de financiële gevolgen van corona op de gemeente Dalfsen.

Tozo-regeling

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) is een van de steunmaatregelen van het kabinet om zelfstandige ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis en voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen op te vangen. De regeling kent verschillende tranches met verschillende rechtmatigheidsvereisten:

- ▶ Tozo 1: aanvragen tussen 1 maart 2020 tot 1 juni 2020
- ▶ Tozo 2: aanvragen vanaf 1 juni 2020 tot 1 oktober 2020
- ▶ Tozo 3: aanvragen vanaf 1 oktober 2020 tot 1 april 2021
- ▶ Tozo 4: aanvragen vanaf 1 april 2021 tot 1 juli 2021
- ▶ Tozo 5: aanvragen vanaf 1 juli 2021 tot 1 oktober 2021

Uw gemeente heeft in het kader van de Tozo-regeling een voorschot van het Rijk ontvangen van € 5,2 miljoen. Via de SiSa-bijlage bij de jaarrekening legt u verantwoording af aan het Rijk. De bestedingen in het kader van de Tozo-regeling over 2021 bedragen € 536.000 voor levensonderhoud en € 22.000 verstrekking in het kader van bedrijfskapitaal.

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd aan de hand van de aanwijzingen van het ministerie in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole d.d. 31 januari 2022 en de nadere richtlijnen van de Sectorcommissie Decentrale Overheden van de NBA. Uit onze controle zijn geen fouten en onzekerheden gebleken. Als accountant van de gemeente Dalfsen hebben wij opzet, bestaan en werking van het M&O-beleid Tozo van gemeente Dalfsen gecontroleerd en vastgesteld dat er bij de gemeente sprake is van een toereikend M&O-beleid Tozo.

Wij hebben geen fouten en onzekerheden geconstateerd en hebben dit in ons oordeel meegewogen aan de hand van de aanwijzingen zoals opgenomen in hoofdstuk 9 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole en gerapporteerd in bijlage B bij dit rapport. Op grond van de Tozo-regeling worden fouten en onzekerheden verwerkt in de definitieve rijksbijdrage Tozo.

2.2 De jaarrekening is getrouw

De jaarrekening 2021 is getrouw

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2021 van de gemeente Dalfsen een goedkeurende controleverklaring af te geven met betrekking tot de getrouwheid.

Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva per 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd van materiële omvang die door de gemeente zijn gecorrigeerd.

Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 74.000 (0,1% van de begroting 2021 na wijziging) rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Getrouwheid			
Sociaal domein - pgb Wmo en Jeugdzorg	-	127	§4.2
Sociaal domein - Wmo ZIN	-	419	§4.2
Sociaal domein - Jeugdzorg ZIN	-	152	§4.2
Totaal	-	698	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	650	1.950	
Door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie		74	

Ongecorrigeerd controleverschil nagekomen factuur

Wij hebben geconstateerd dat een inkoopfactuur 2021 met betrekking op een grondexploitatie is verantwoord in boekjaar 2022 ad €115.000. Als gevolg hiervan is de boekwaarde van de grondexploitatie te laag verantwoord en de crediteurenpositie te laag verantwoord. De impact op de tussentijdse winstneming van de betreffende grondexploitatie is niet boven de rapportagetolerantie.

Wij concluderen dat de resterende onzekerheden zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid.

Ongecorrigeerd controleverschil zonder resultaatimpact

2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening

De baten en lasten als ook de balansmutaties in de jaarrekening 2021 zijn in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving tot stand gekomen

Naast de gecorrigeerde en ongecorrigeerde controleverschillen in het kader van de getrouwheid van de jaarrekening zijn de volgende controleverschillen ten aanzien van het aspect rechtmatigheid geconstateerd. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 74.000 (0,1% van de begroting 2021 na wijziging) rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING (x € 1.000)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Rechtmatigheid			
Ongesaldeerde getrouwheidsfouten en/of onzekerheden	-	698	§4.2
Aanbestedingsrechtmatigheid jaarlast 2021	404		§4.5
Aanbestedingsrechtmatigheid contractuele verplichting m.b.t. 2022-2023	214,5	-	§4.5
Totaal	618,5	698	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	650	1.950	
Door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie		74	

Wij concluderen dat de resterende de controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de rechtmatigheid.

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2021 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

1. Aanbestedingsrechtmatigheid

Vanuit onze controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels is aanvullend ten opzichte van voorgaand jaar een fout van € 130.000 geconstateerd. De aanvullende fout van boekjaar 2021 heeft betrekking op een door ons benoemd aandachtspunt vanuit de controle van voorgaand jaar. De VIC geeft in haar eigen rapportage tevens aan dat de procesbeheersing op het gebied van inkoop & aanbestedingen is verslechterd ten opzichte van voorgaand jaar. Zie verdere toelichting in paragraaf 4.5.

2. Budgetbeheer van de lasten binnen het Sociaal Domein

Voorgaand jaar is de grip op de uitgaven binnen het Sociaal Domein als aandachtspunt gerapporteerd voor de gemeente Dalfsen. Middels het programmaplan “Grip op jeugd” is in 2021 de uitvoering van dit plan gerealiseerd, waarbij de speerpunten gericht waren op de preventie en daarmee aan de voorkant meer grip te creëren. Mede in relatie tot de corona pandemie heeft de gemeente Dalfsen het beleidsplan Preventie vastgesteld. Met betreffend plan wil de gemeente Dalfsen breed inzetten op preventieve interventies en ondersteuning, gericht op met name kwetsbaren in de samenleving; jeugdigen, ouderen, mensen met een verstandelijke beperking of chronische ziekte en statushouders. Op basis van de gerealiseerde cijfers over 2021 is ten opzichte van de begroting 2021 (na wijziging) sprake van een voordeel (€ 1,3 miljoen) binnen het programma Sociaal Domein (zie paragraaf 4.2).

3. Uitgaven in subsidieregister zijn niet volledig

Vanuit onze controle en de bevinding vanuit uw VIC over het boekjaar 2021 blijkt dat het subsidieregister 2021 niet aansluit op de verantwoorde lasten op basis van de financiële administratie. Daarbij is het subsidieregister over 2021 niet volledig, waardoor het risico ontstaat dat niet alle subsidies juist en volledig worden vastgesteld. In totaal is er over boekjaar 2021 aan subsidies ad. € 4,6 miljoen uitgegeven, waarbij € 3,8 miljoen in het subsidieregister zichtbaar is. Wij adviseren in 2022 hiervoor maatregelen te nemen.

4. Invoering rechtmatigheidsverantwoording

Tot dusver is de verwachte invoeringsdatum van de rechtmatigheidsverantwoording 2022, maar een besluit hierover is nog steeds niet door de 2^e kamer genomen. De gemeente Dalfsen heeft de afgelopen jaren zichtbaar aandacht besteed aan de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording binnen de organisatie. Dalfsen heeft concrete acties geformuleerd die in 2022 gerealiseerd dienen te worden bij de uitvoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

5. Totstandkoming jaarrekeningtraject

In tegenstelling tot voorgaande jaren is dit jaar het traject van de totstandkoming en controle van de jaarrekening minder soepel verlopen. Het jaar 2021 was het eerste jaar waarin volledig met het nieuwe financiële pakket is gewerkt en dat heeft ook de jaarafsluiting complexer gemaakt (opstellen specificaties, etc.). Mede door enkele personele wisselingen was bij de start van onze controle geen volledig concept van het jaarverslag gereed en ontbrak een kwaliteitstoets op de documentatie. Bovendien hebben enkele controlebevindingen een relatief grote impact gehad op de totstandkoming van het jaarverslag (o.a. grondexploitaties). Het controleproces heeft als gevolg van onze controlebevindingen vertraging opgelopen. Wij adviseren hier komend jaar maatregelen voor te treffen en zijn graag bereid dit traject met u te evalueren.

3.1 Resultaat 2021

Resultaat 2021
ten opzichte van de
gewijzigde begroting
bedraagt € 3,3 miljoen

Het resultaat van gemeente Dalfsen over het jaar 2021 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 3,9 miljoen voordelig. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (x 1.000)	2021	BEGROTING NA WIJZIGINGEN	VERSCHIL	IN %
Saldo van baten en lasten	1.458	-/- 2.941	4.399	>100%
Onttrekkingen reserves	4.974	5.417	-/- 443	-/- 8,2%
Dotatie aan reserves	-/- 2.504	-/- 1.879	-/- 625	-/- 33,3%
Resultaat	3.929	598	3.331	>100%

De belangrijkste afwijkingen van de begroting na wijzigingen worden veroorzaakt door aanvullende compensatie aan algemene uitkering en het voordeel behaald op het programma Sociaal Domein. De aanvullende compensatie aan algemene uitkering levert per saldo € 1,0 miljoen aanvullend resultaat op en ziet voornamelijk toe op een aanvullende uitkering ten behoeve van corona en extra middelen voor de uitvoering van de jeugdzorg.

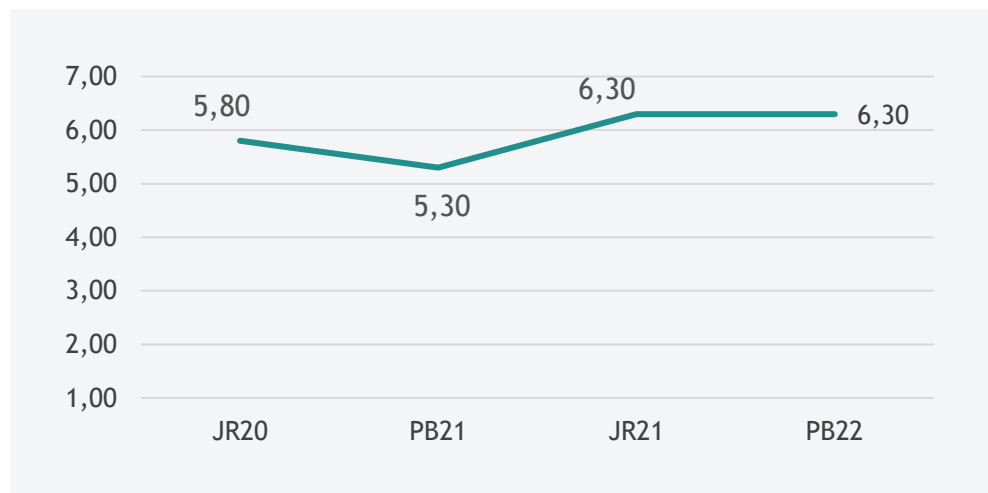
Het voordeel binnen het programma Sociaal Domein bedraagt € 1,5 miljoen. Het voordeel is voor € 1,4 miljoen te verklaren in de realisatie van lasten ten opzichte van de gewijzigde begroting. In paragraaf 4.2 is op lastenniveau zichtbaar gemaakt hoe dit voordeel op categorie is verdeeld binnen het Sociaal Domein. De voornaamste oorzaken zijn de impact van corona wat leidt tot de uitstel van zorg, de vrijval van beschermd wonen en maatschappelijk opvang en lagere uitgaven vanuit de pgb's zowel binnen het Wmo als ook de jeugdzorg.

Aangezien één van de belangrijkste oorzaken van het voordeel de uitstel van zorg betreft als gevolg van corona heeft de gemeente Dalfsen in haar programmabegroting over het jaar 2022 € 1,3 miljoen aan aanvullende lasten begroot ten opzichte de realisatie van huidig boekjaar.

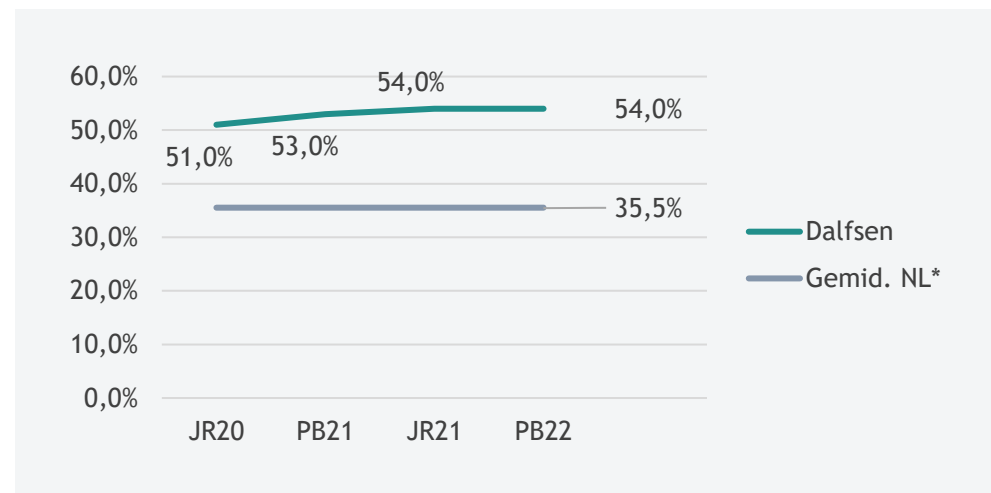
Het resultaat 2021 wijkt ongeveer 4,3% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces. Over 2021 was sprake van corona en hierdoor wijkt ook de begroting bij de gemeente Dalfsen meer af dan gebruikelijk.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

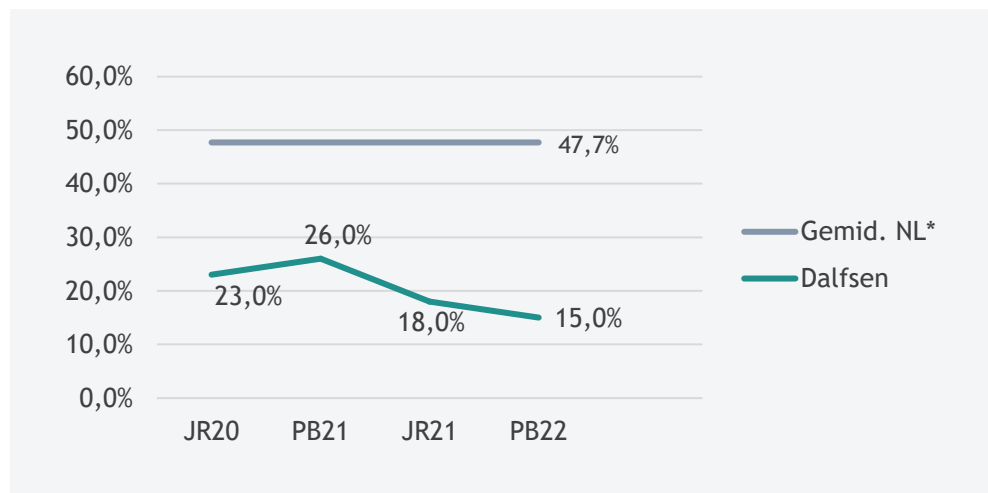
RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

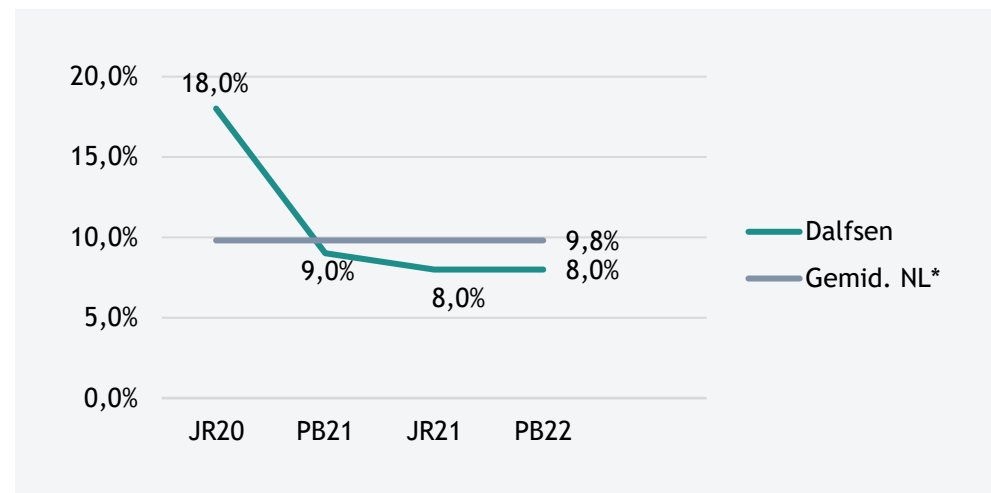
SOLVABILITEITSRATIO

NETTO SCHULDQUOTE

RATIO GRONDEXPLOITATIE

* De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde over 2020 voor gemeenten in de categorie 20.000 tot 50.000 inwoners. Data gebaseerd op www.findo.nl

Kengetallen moeten in relatie tot elkaar worden gezien

Uw financiële positie is goed

Uw weerstandsvermogen is goed

De gemeente kan aan haar langetermijnverplichtingen voldoen

Financieel risico als gevolg van de grondexploitatie is laag

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente Dalfsen. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Wij constateren in lijn met voorgaande jaren op basis van het beeld van uw weerstandsvermogen en uw financiële kengetallen dat de financiële positie van de gemeente Dalfsen goed is.

Weerstandsvermogen gemeente Dalfsen is goed

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. Het totaal van de risico's is door het college gecijferd op € 2,8 miljoen. Terwijl er aan algemene reserve en belastingcapaciteit een buffer aanwezig is van € 17,5 miljoen. De verhouding tussen risico's en aanwezige buffers is daarmee 6,3 en dit ligt boven de grens van >2,0 en daarmee is op basis van de eigen nota risicomangement van de gemeente Dalfsen sprake van ruim voldoende buffers.

Solvabiliteit en netto schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2021 53%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Dalfsen in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen.

De gecorrigeerde netto schuldquote bedraagt 11%. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden.

Zowel de solvabiliteit als de netto schuldquote laten een positieve ontwikkeling zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020).

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Dalfsen is laag doordat de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten relatief laag is. De ratio grondexploitatie < 20% is het minst risicovol te noemen volgens het GTK 2020. Deze risicoweging is in lijn met voorgaand jaar bij Dalfsen ook van toepassing gezien de omvang van de boekwaardes van de exploitaties per ultimo boekjaar en de verkopen van de exploitaties goed verlopen.

4. Belangrijkste bevindingen

- 4.1 Interne beheersing en rechtmatigheidsverantwoording
- 4.2 Sociaal domein uitgelicht
- 4.3 Ontwikkeling grondexploitaties
- 4.4 BBV, WNT en SiSa
- 4.5 Aanbestedingsrechtmatigheid
- 4.6 Begrotingsrechtmatigheid

Zie onze management letter 2021 voor aandachtspunten in de interne beheersing

Onze aanpak voor 2021 is vooral gegevensgericht

Graag maken wij concrete afspraken over uw ambities angaande fraude

Interne beheersing en onze aanpak voor 2022

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze management letter d.d. 25 november 2021.

Wij hebben in onze management letter vermeld dat de gemeente Dalfsen ook in 2021 waar mogelijk actief bezig is geweest met de opvolging van bevindingen zoals verbeteringen voor het subsidieproces. De focus voor boekjaar 2021 lag met name op de implementatie van het nieuwe financiële systeem. De interne beheersing van de gemeente Dalfsen is in vergelijking met andere gemeenten goed. Dat betekent nog niet dat wij kunnen steunen op de processen; de reden hiervoor betreft met name de IT General Controls. Als gevolg hiervan is onze controle nog hoofdzakelijk gegevensgericht en achteraf. Daarom hebben wij de jaarrekening voornamelijk achteraf en gegevensgericht gecontroleerd (middels deelwaarnemingen, cijferbeoordelingen, steekproeven, etc.).

Fraude

De komende jaren zal er vanuit de accountantscontrole nog nadrukkelijker aandacht worden gegeven aan fraudepreventie. Onze beroepsorganisatie, de NBA, werkt momenteel aan een notitie betreffende 'best practicemaatregelen fraude(risico)beheersing voor bestuurders en toezichthouders'. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen, zoals de gemeenteraad, bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude, kunnen de gelegenheden die tot fraude leiden, afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico's en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude. Ook de accountant heeft hierin een belangrijke rol. De landelijke pilots waar in de controleverklaring 2020 van de accountant uitgebreider wordt gerapporteerd over het thema fraude (o.a. Gemeente Breda) hebben bijgedragen aan de best practices. De best practices van de NBA zijn erop gericht het fraudebewustzijn en de frauderisicobeheersing te vergroten. In onze management letter hebben wij reeds aandacht gevraagd voor dit onderwerp. De gemeente Dalfsen heeft daarbij een frauderisicoanalyse opgesteld.

Graag gaan wij met u in overleg over het vergroten van de actieve rol van de commissie Planning & Control ten aanzien van frauderisicobeheersing. Bijvoorbeeld door jaarlijks één of meerdere onderkende frauderisico's (en indien van toepassing de interne beheersingsmaatregelen die zijn genomen om deze frauderisico's te mitigeren) nader te laten onderzoeken door de interne controleafdeling, een accountant of een gespecialiseerde (fraude)onderzoeker.

Update Invoering rechtmatigheidsverantwoording door het college met ingang van 2022

In onze eerdere rapportages zijn wij uitgebreid ingegaan op de ontwikkeling van de rechtmatigheidscontrole door de externe accountant naar de rechtmatigheidsverantwoording door het college. De commissie BBV heeft in december 2020 de concept notitie rechtmatigheidsverantwoording met de nadere spelregels voor de rechtmatigheidsverantwoording ter consultatie openbaar gemaakt en heeft in augustus 2021 de kadernota rechtmatigheid 2022 gepubliceerd.

Eind mei 2022 vindt naar verwachting de wetsbehandeling in de Tweede Kamer plaats. Daarna volgen nog de nodige aanpassingen van wetgeving en notities vanuit onder andere het NBA. Desalniettemin is de verwachting dat de rechtmatigheidsverantwoording per boekjaar 2022 wordt ingevoerd. Vanwege het uitstel van de wetsbehandeling kan het zijn dat dit wijzigt.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording heeft gevolgen voor de (interne) beheersing van de organisatie en ook de rol van de accountant verandert hierdoor. Wij verwachten dat dit voor de meeste gemeenten een uitdaging is, maar naar onze mening ook een kans voor uw organisatie en interne beheersing. Wanneer de rechtmatigheidsverantwoording met terugwerkende kracht wordt ingevoerd, wordt de gemeente Dalfsen met ingang van verslagjaar 2022 immers zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording en moet het college een (onderbouwde) mededeling doen omtrent de naleving van de rechtmatigheid. De wetswijziging is niet alleen een technische verandering, maar ook een cultuurverandering die effect heeft op de bedrijfsvoering van de organisatie.

Stand van zaken binnen uw gemeente

De gemeente Dalfsen heeft inmiddels diverse stappen genomen ter voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Dalfsen heeft middels een plan van aanpak concrete acties geformuleerd die in 2021 gerealiseerd zijn. U gaat daarbij voornamelijk uit van invoering van de rechtmatigheidsverantwoording voor boekjaar 2022. Wij denken graag met de gemeente Dalfsen mee bij vraagstukken die ontstaan gedurende de uitvoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

4.2 Sociaal domein uitgelicht

Sociaal domein 2021
bedragen circa
€ 21,3 miljoen

Sociaal domein in de jaarrekening

De lasten van gemeente Dalfsen met betrekking tot het sociaal domein bedragen over 2021 circa € 21,3 miljoen. Daarbij is opvallend dat de lasten zowel ten opzichte van voorgaand jaar alsook de begroting na wijziging in realisatie 2021 lager zijn uitgevallen. In hoofdlijnen zijn deze lasten als volgt opgebouwd:

Sociaal domein per onderdeel (in miljoenen)	2020	Begroting na wijziging 2021	2021
Jeugdzorg	€ 7,3	€ 7,7	€ 7,3
Lokale toegang	€ 1,3	€ 1,4	€ 1,4
Participatie	€ 4,8	€ 4,6	€ 4,3
Preventie	€ 1,8	€ 1,7	€ 1,7
Publieke gezondheid	€ 1,1	€ 1,3	€ 1,2
WMO	€ 5,6	€ 5,9	€ 5,3
Totaal	€ 21,9	€ 22,6	€ 21,2

Uit bovenstaand overzicht blijkt een afname van de uitgaven van € 0,6 miljoen ten opzichte van 2020 en een onderbesteding ten opzichte van de gewijzigde begroting van € 1,4 miljoen. In het jaarverslag op pagina 10 is een korte uiteenzetting opgenomen met diverse oorzaken. Op hoofdlijnen blijkt dat enkele activiteiten door corona geen doorgang hebben gevonden en dat de gemeente enigszins conservatief begroot.

Wmo ZIN

Gemeente Dalfsen heeft vanuit de WMO ZIN voor een bedrag van circa € 3,9 miljoen aan productieverantwoordingen ontvangen van zorginstellingen. De toekenning van voorzieningen in het kader van WMO ZIN vindt plaats vanuit de gemeente Dalfsen. De gemeente heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. De gemeente heeft een IC-plan opgesteld waarin de wijze van verantwoorden is opgenomen. Met betrekking tot de lasten WMO ZIN vraagt de gemeente Dalfsen per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol.

Uit onze controle blijkt dat er geen verschillen zijn geconstateerd tussen de eigen administratie en de productie-verantwoordingen welke zijn voorzien van een controleverklaring boven de rapportagetolerantie. De productieverantwoordingen zijn in lijn met de lasten in de jaarrekening.

Tevens is van een aantal zorginstellingen geen controleverklaring ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering, zowel omtrent de getrouwheid als rechtmatigheid van deze lasten. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij uw gemeente, de ervaringen uit voorgaande jaren, de uitkomsten van de in 2021 ontvangen controleverklaringen en de ontvangen bestuursverklaringen ramen wij het bedrag van deze resterende onzekerheid in totaliteit op € 419.000.

Onzekerheid ten
aanzien van
prestatielevering

Afwijkingen
bij productie-
verantwoordingen
onder
rapportagetolerantie

Resterende onzeker-
heid Wmo ZIN circa
€ 419.000

Resterende onzeker-
heid Jeugdzorg circa
€ 152.000

Jeugdzorg ZIN

Gemeente Dalfsen heeft vanuit de Jeugdzorg ZIN voor een bedrag van circa € 5,8 miljoen aan productieverantwoordingen ontvangen van zorginstellingen. De toekenning van voorzieningen in het kader van Jeugdzorg ZIN vindt net als bij WMO ZIN plaats vanuit de gemeente Dalfsen. De gemeente heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. De gemeente heeft een IC-plan opgesteld waarin de wijze van verantwoorden is opgenomen. Met betrekking tot de lasten Jeugdzorg ZIN vraagt de gemeente Dalfsen per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol. Voor deze variant geldt dat net zoals bij de WMO ZIN dit dan alsnog tot een onzekerheid leidt omtrent de geleverde prestatie. Uit onze controle blijkt dat van een aantal zorginstellingen nog onvoldoende controle-informatie is ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht.

In lijn met WMO ZIN is van een aantal zorginstellingen geen controleverklaring ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering, zowel omtrent de getrouwheid als rechtmatigheid van deze lasten. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij uw gemeente, de ervaringen uit voorgaande jaren, de uitkomsten van de in 2021 ontvangen controleverklaringen en de ontvangen bestuursverklaringen ramen wij het bedrag van deze resterende onzekerheid in totaliteit op € 152.000.

Fout PGB mede gebaseerd op projectiebrieven

Rechtmatigheid fouten en financiële fouten PGB onder rapporteringstolerantie

Onzekerheden PGB geraamd op € 127.000

Geraamde fout in de persoonsgebonden budgetten

De SVB controleert zorgovereenkomsten, toetst facturen en declaraties en betaalt uit aan zorgverleners of andere instellingen. Uw gemeente verstrekt de beschikkingen PGB en is verantwoordelijk voor een adequate cliëntregistratie en het vaststellen van de prestatielevering. Uit de accountantscontrole 2021 bij de SVB blijkt dat landelijk sprake is van een afkeurend oordeel. Ten aanzien van de rechtmatigheidsfouten zijn de foutpercentages opgenomen in de gemeente specifieke projectiebrieven. Voor gemeente Dalfsen zijn de percentages voor rechtmatigheidsfouten en voor getrouwheidsfouten voor zowel de WMO als Jeugdzorg opgenomen in onderstaande tabel:

PGB PER CATEGORIE	FINANCIËLE RECHTMATIGHEIDSFOUT	FINANCIËLE GETROUWHEIDSFOUT
Jeugdzorg	1,60%	1,58%
Wmo	1,56%	1,81%

De financiële rechtmatigheidsfout en getrouwheidsfouten voor PGB voor de gemeente Dalfsen zijn onder de rapporteringstolerantie. Tevens is het verschil tussen de verantwoording in de jaarrekening en de verantwoording van de SVB gesaldeerd onder de rapporteringstoleranties. In het kader van de rechtmatigheid is er derhalve geen sprake van een controleverschil ten aanzien van de PGB.

De SVB toetst niet op levering van de zorg. Hierdoor is er sprake van een onzekerheid. De processen van PGB Jeugdzorg en WMO lopen op een aantal onderdelen verschillend, waardoor voor Jeugdzorg en WMO niet dezelfde zekerheid wordt verkregen. Tevens verkrijgt de gemeente aanvullende zekerheid vanwege de ontvangsten van het CAK. Op basis van het zekerheidspercentage dat de gemeente Dalfsen hierdoor verkrijgt, zijn de onzekerheden voor PGB geraamd op circa € 127.000. Wij hebben een review gedaan en kunnen steunen op de werkzaamheden van de accountant van de SVB. Daarbij concluderen wij dat de formele fouten zoals geconstateerd door de accountant van de SVB geen impact hebben op het rechtmatigheidsoordeel over de jaarrekening 2021 van uw gemeente.

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties

Actualisatie van
grondexploitaties

Initiële bevinding
vastgesteld aangaande
de methodiek. Impact
circa € 646.000

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2021 geactualiseerd. Wij hebben beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Voor het opstellen van het MPG 2022 heeft de gemeente Dalfsen voor het eerst een externe partij ingehuurd. Vanuit onze controle van de tussentijdse winstneming bleek een andere methodiek te zijn toegepast met als gevolg materiële terugnames van eerder genomen winst op de bestaande grondexploitaties. Wij hebben deze nieuwe systematiek gecontroleerd en hebben vastgesteld dat deze niet is toegestaan volgens het BBV. In overleg met uw ambtelijke organisatie is echter de methodiek aangepast en in lijn gebracht met de methode van voorgaand jaar. De impact van deze wijziging is met circa € 646.000 significant voor de paragraaf grondbeleid en het MPG 2022 van de gemeente Dalfsen. Op de volgende pagina gaan wij verder in op verliesvoorziening, tussentijdse winstneming en de project specifieke risico's.

De ontwikkeling van de boekwaarden

Per ultimo 2021 is de boekwaarde van de grondexploitaties € 5,3 miljoen. Dit is een daling ten opzichte van 2020 van € 6,0 miljoen te verklaren vanuit de significante inkomsten over de grondverkoop in 2021. De ontwikkeling van de boekwaarde van gronden in 2021 is als volgt weer te geven:

(*€ 1.000)	BW 31-12-2020	Investerings (incl. interne overboekingen)	Inkomsten	Resultaatneming/verlies	BW 31-12-2021
Totaal bedrijventerreinen	306	119	-1.648	-77	-1.300
Oosterdalfsen	1.226	310	-2.652	250	-865
Westerbouwwanden Noord	7.566	507	-1.331	598	7.340
De Nieuwe Landen I en II	1.670	146	-771	-436	609
Agnieten college	350	27	-1.189	485	-327
Overig (incl. voorzieningen)	270	351	-741	8	-113
Totaal gronden	11.388	1.460	-8.332	828	5.344

Verliesvoorziening op hoofdlijnen gelijk gebleven, wel verschuiving tussen grondexploitaties

Verliesvoorziening

In de verantwoording van de grondexploitaties in de jaarrekening 2020 was een verliesvoorziening opgenomen. De jaarrekening 2021 geeft hierin eenzelfde beeld. De verliesvoorziening bedraagt ultimo boekjaar € 0,8 miljoen, bestaande uit De Wieken en Muldersweg (€ 781.000, woningbouw).

Voor de grondexploitatie van de Wieken is de verliesvoorziening bij de vaststelling van de grondexploitatie in 2020 door de raad reeds goedgekeurd, met als achtergrond een ander doeleinde qua bestemming (sociale huurwoningbouw). Gezien de afwezigheid van de winstdoelstelling en een aangepaste exploitatie is destijds een verliesvoorziening gevormd ad. € 703.000, per ultimo 2021 bedraagt deze € 714.000.

Winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. In de notitie Grondexploitatie is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC)-methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst te worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de grondexploitaties van gemeente Dalfsen heeft deze nieuwe methode geresulteerd in een totale tussentijdse winstneming (cumulatief afgelopen jaren) van circa € 4,3 miljoen voor De Gerner Marke, € 3,2 miljoen voor Westerbouwlanden Noord en € 2,3 miljoen voor Waterfront. In 2021 is in totaal ad. € 1,4 miljoen aan tussentijdse winst verantwoord en voor € 0,8 miljoen aan winsten teruggenomen.

Projectspecifieke risico's

De projectspecifieke risico's in de bestaande grondexploitaties van de gemeente Dalfsen zijn van beperkte omvang.

Cumulatieve Winstneming op basis van de POC methode bedraagt € 9,8 miljoen

BBV wordt nageleefd

WNT-verantwoording
voldoet aan de
vereisten

Geen bevindingen
SiSa-bijlage

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Dalfsen de wettelijke verslaggevingsregels (BBV) heeft nageleefd.

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2021 niet meer bedragen dan € 209.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.

Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

De afwikkeling van de juridische kosten van de heer Berends is in eerste instantie niet juist verlopen. Op dit moment loopt een verzoek bij de Belastingdienst om dit te mogen herstellen. Indien hiervoor geen toestemming verkregen wordt dienen de juridische kosten gebruteerd te worden. Wanneer de juridische kosten gebruteerd moeten worden heeft dit tot gevolg dat een bedrag van circa €56.000 als bezoldiging aangemerkt moet worden. Dit zal dit naar verwachting niet leiden tot een overschrijding van het bezoldigingsmaximum van de WNT of tot een onverschuldigde betaling. Betreffende onzekerheid is toegelicht door de gemeente Dalfsen in de WNT-verantwoording.

Wij hebben daarmee vastgesteld dat de bezoldigingen over 2021 van de gemeente Dalfsen niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2021 van de gemeente Dalfsen voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2021. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens **bijlage B**.

Wij zien een landelijke trend dat Ministeries steeds vaker een Specifieke regeling kiezen voor het verstrekken van subsidies aan decentrale overheden. Het aantal SISA-regelingen, ook voor uw gemeente, is daardoor exponentieel toegenomen. Dit geeft een hoge druk op de organisatie binnen de gemeente Dalfsen, andere gemeenten en decentrale overheden en de accountantskantoren.

Niet alle diensten zijn rechtmatig aanbesteed

In 2021 voor een bedrag aan 404.000 aan onrechtmatigheden geconstateerd voor uitgaven in 2021

Voor een bedrag ad € 214.500 aan toekomstige onrechtmatigheden is reeds in 2021 verantwoord

Totale onrechtmatigheid bedraagt € 618.500

Aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidscontrole hebben wij de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spendanalyse (beoordeling achteraf van alle crediteuren op juiste naleving aanbestedingsregels).

Ten aanzien van de aanbestedingen wordt door de gemeente Dalfsen gesteund op de spendanalyse die achteraf plaatsvindt en wordt opgesteld door uw VIC. Een controle op het al dan niet aanbesteden wordt niet volledig afgedwongen in het inkoopproces. De VIC heeft hier in haar interne rapportage van het najaar ook aangegeven dat de interne beheersing op het proces inkopen & aanbesteden is verslechterd ten opzichte van voorgaand jaar. De risico's op onrechtmatigheden nemen hierdoor toe.

Uit de intern uitgevoerde spendanalyse over boekjaar 2021, blijkt dat uw VIC bovenstaande genoemde aandachtspunten goed heeft onderbouwd en in beeld heeft. Conform voorgaand jaar heeft Dalfsen de rechtmatigheid van de lasten van ICT, stapelen van facturen zonder contract en de lasten omtrent de inhuur van personeel benoemd als aandachtspunten. Uw VIC heeft naar aanleiding van de werkzaamheden uit de spend analyse het bestaande position paper geüpdatet inzake de rechtmatigheid van lasten die gemaakt zijn voor uw ICT-activiteiten.

Bevindingen aanbestedingsrechtmatigheid 2021

Uit onze controle volgt een onrechtmatigheid van € 204.000 (2020: € 172.000) aangaande de ICT-lasten voor specifieke modules, waarbij deze het drempelbedrag overschrijden op basis van 4 jaar. Daarnaast hebben wij een onrechtmatigheid geconstateerd (conform voorgaand jaar) aangaande de inhuur van personeel (€ 46.000).

Ten slotte hebben wij conform voorgaand jaar (zie ook aandachtspunten aanbestedingen ACV 2020) bij diverse uitgaven die niet zijn aanbesteed door de gemeente Dalfsen vastgesteld dat deze wel aanbesteed hadden moeten worden. De omvang hiervan is namelijk hoger dan het drempelbedrag voor Europese aanbestedingen. Dit resulteert in een onrechtmatigheid van in totaal € 151.000.

Bevindingen aanbestedingsrechtmatigheid contractuele verplichting 2022 en 2023, aangegaan in 2021

Onrechtmatigheden contractuele verplichtingen 2022 en 2023, aangegaan ultimo 2021 voor wat betreft ICT welke toezien op 2022 en 2023 bedraagt € 214.500.

In lijn met de kadernota rechtmatigheid oktober 2018 paragraaf 4.1.1. heeft u ervoor gekozen om deze onrechtmatige contractuele verplichting op te nemen onder de niet uit de balans blijvende informatie op pagina 151 van de jaarrekening. Deze onrechtmatigheid voor een bedrag van € 214.500 is daarom in 2021 al meegewogen in ons oordeel en zal voor dat bedrag in 2022 e.v. niet opnieuw in ons oordeel meegewogen

Op basis van de uitgevoerde spendanalyse is in totaal een aanbestedingsonrechtmatigheid van € 404.000 (2020: € 277.000) vastgesteld. Met de onrechtmatigheid van € 404.000 blijft de gemeente Dalfsen onder de materialiteit voor onrechtmatigheidsfouten, maar de marge is wel kleiner dan voorgaand jaar. Wij vinden het net als de VIC van belang dat het proces inkopen & aanbesteden beter beheerst wordt en maatregelen worden genomen om onrechtmatige diensten te beëindigen en/of aan te besteden. Wij hebben begrepen dat voor diverse diensten inmiddels een Europese aanbesteding is uitgeschreven of dat deze wordt voorbereid voor in de loop van 2022.

Resultaat 2021 saldo
baten/lasten € 1,5
miljoen positief

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 74,2 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 65,1 miljoen aan werkelijke lasten in 2021. Dit is in totaal een onderschrijding van 9,1 miljoen (12,3%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 71,3 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 66,5 miljoen aan werkelijke baten in 2021. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van € 4,8 miljoen (6,7%). Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2021 is er per saldo circa € 2,5 miljoen aan de reserves onttrokken zodat het gerealiseerde resultaat € 3,9 miljoen positief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerd en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel bijvoorbeeld indien de overschrijdingen geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerd opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd.

Controle begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2021, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de raad nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Belangrijk hierbij is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Zie hierna voor een overzicht van de lastenoverschrijdingen per programma en de overschrijdingen van investeringskredieten.

4.6 Begrotingsrechtmatigheid

Overzicht begrotingsafwijkingen

Zoals blijkt uit de figuur op deze pagina is op drie programma's een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren. Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën zoals opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV.

LASTENOVERSCHRIJDING PROGRAMMA	BEGROTINGSAFWIJKING	ONRECHTMATIG	
		TELT NIET MEE IN OORDEEL	TELT WEL MEE IN OORDEEL
2. Openbare orde en veiligheid (totaal € 33.000)	Betreft overschrijdingen welke worden gecompenseerd door opbrengsten	✓	
5. Onderwijs en vrije tijd (totaal € 114.000)	Betreft overschrijdingen welke worden gecompenseerd door opbrengsten	✓	
8. Duurzaamheid en milieu (totaal € 493.000)	Betreft overschrijdingen welke worden gecompenseerd door opbrengsten	✓	

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar de analyse begrotingsafwijkingen, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2021 (pagina 159 tot en met pagina 187).

Bijlagen

- A [Onze controle](#)
- B [Bevindingen SiSa-bijlagen](#)
- C [Duurzaamheid](#)

A. Onze controle

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Dalfsen, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

Opdracht en controleaanpak

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 24 september 2021. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het bestuursverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging d.d. 24 september 2021 met kenmerk 'RHB/IB/RvH/SB/DC/1060056/009'.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 650.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 74.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Onafhankelijkheid

Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden. Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Dalfsen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Opdracht en controleaanpak

Onze controleaanpak is gebaseerd op een gegevensgerichte en risicogerichte benadering, waarbij gesteund wordt op de opzet, het bestaan van de aanwezige administratieve organisatie en de daarin opgenomen beheersingsystemen. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van de gemeente Dalfsen. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact hebben in onze controle meer aandacht gehad. Deze risico's betreffen:

- ▷ management override;
- ▷ onjuiste waardering van de grondexploitaties;
- ▷ aanbestedingsrechtmatigheid;
- ▷ de gevolgen van ongeautoriseerde handelingen in systemen.

Strekking van de controleverklaring

Aangezien de jaarrekening 2021 van de gemeente Dalfsen aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij een goedkeurende controleverklaring, gedateerd op 25 mei 2022, afgegeven bij deze jaarrekening. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle van de jaarrekening 2021 zijn afdoende behandeld en onze controle is afgerond.

Continuïteit

De waarderingen in de jaarrekening van de gemeente Dalfsen zijn gebaseerd op de veronderstelling dat de gemeente Dalfsen als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De grondslagen van de jaarrekening 2021 zijn aanvaardbaar

De jaarstukken 2021 van uw gemeente bestaan uit:

- ▶ het jaarverslag 2021 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- ▶ de jaarrekening 2021 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2021. In 2021 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met de directie, ambtelijke organisatie, VIC en met de commissie Planning & Control. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd.

Met ingang van boekjaar 2022 zijn wij op grond van richtlijnen van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) verplicht in de controleverklaring te rapporteren over fraude.

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klantspecifieke omstandigheden zoals de geografische plaats van de activiteiten, hebben we gekeken naar de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre buitenlandse wetgeving als de UK Bribery Act en de US Foreign Corrupt Practices Act van invloed kunnen zijn.

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze management letter 2021. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

B. Bevindingen SiSa-bijlagen

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Dalfsen heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2021 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. De kolom 'fout of onzekerheid' is opgenomen voor het inzicht in de begripsbepaling bij de door het Ministerie BZK opgestelde tabel van fouten en onzekerheden 2021.

Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	GOEDKEUREND
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (jaarrekening)	GOEDKEUREND

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen			
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2045			
C1	Specifieke uitkering reductie energiegebruik			
C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022			
D14	Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)			
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)			
F9	Extern Advies Warmtetransitie			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2021			

Vervolg tabel.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Bijzondere bijstand in jaar T	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T	Onzekerheid		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T	Onzekerheid		
G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)	Fout		
G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)	Onzekerheid		
H4	Specifieke uitkering Sport			
H8	Specifieke uitkering voor lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies 2021			
H12	Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden en preventieaanpakken 2021			
H16	Specifieke uitkering Ijsbanen en Zwembaden			
H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning			
L5B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)			

Tozo

Onderstaand is de verplichte rapporteringstabel over de Tozo-regelingen. Aangezien wij geen controlebevindingen hebben onderkend aangaande de ToZo, zijn onderstaande tabellen leeg verantwoord. De kolom 'fout of onzekerheid' is opgenomen voor het inzicht in de begripsbepaling.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	fout		
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	onzekerheid		
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	formele onrechtmatigheid		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	fout		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	onzekerheid		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	fout		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	onzekerheid		
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	fout		
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	onzekerheid		
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	formele onrechtmatigheid		

Tozo (vervolg)

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	fout		
G4	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	onzekerheid		
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	fout		
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	onzekerheid		
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	formele onrechtmatigheid		
G4	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	fout		
G4	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	onzekerheid		
G4	Tozo 4_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	fout		
G4	Tozo 4_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	onzekerheid		
G4	Tozo 4_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	formele onrechtmatigheid		
G4	Tozo 4, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	fout		
G4	Tozo 4, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	onzekerheid		
G4	Tozo 5_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	fout		
G4	Tozo 5_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	onzekerheid		
G4	Tozo 5_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	formele onrechtmatigheid		
G4	Tozo 5, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	fout		
G4	Tozo 5, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	onzekerheid		
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	fout		
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	onzekerheid		

C. Duurzaamheid

Gemeenten hebben een belangrijke rol in de keten als het gaat om duurzaamheid

Duurzaamheid is al onderdeel van uw beleid

Strategie vormgeven vanuit een aantal

Onze visie op uw rol in verduurzaming

In 2015 zijn de duurzame ontwikkelingsdoelen (sustainable development goals) van de Verenigde Naties door alle lidstaten van de VN aangenomen. Deze doelen vormen de wereldwijde agenda voor duurzaamheid tot 2030. Zoals ook in meerdere publicaties van de VNG is verwoord, is ieders inzet hierbij nodig en die van gemeenten onmisbaar. In het bijzonder attenderen wij u op de publicatie van de VNG met als titel ‘De global goals in het gemeentelijk beleid - een handreiking voor de Nederlandse gemeenten’. Een publicatie waarin concreet per doel wordt ingegaan op uw mogelijke rol hierin.

Mede doordat in 2015 de doelstellingen voor 2030 zijn aangenomen is het onderwerp ‘duurzaamheid’ niet meer weg te denken van bestuurstafels in zowel de publieke als de private sector. Het hoeft weinig betoog dat voor overheden een regierol is weggelegd als het gaat om het uitvoering geven aan ambities, het stimuleren van gedragsverandering in de maatschappij en het financieel steunen van burgers en bedrijven. Als gemeente bent u de verbinding tussen vele partijen binnen en buiten uw gemeente, onder andere ten aanzien van zorg, sociale vangnetten, huisvesting, afvalbeheersing, de waterketen, enz. In 2017 heeft uw raad het nieuwe duurzaamheidsbeleid “Dalfsen nu en in de toekomst leefbaar” tot en met 2025 vastgesteld. De missie uit het duurzaamheidsbeleid kent vier pijlers: minder energiegebruik, meer duurzame energie, meer lokale kracht, meer circulair.

In het kader van het Klimaatakkoord heeft u al het nodige uitgewerkt ten aanzien van klimaatadaptie (doel 13) en de warmte-transitievisie (doel 7). Ook de Regionale Energiestrategieën (RES'en) zijn hieruit gevolgd. Aan een aantal van de andere doelen kunnen tevens lokale initiatieven worden gekoppeld. Het ontbreekt bij veel gemeenten echter aan een integrale strategie op het gebied van duurzaamheid in de breedte met als gevolg onvoldoende vanuit een regierol wordt uitgevoerd. Die integrale strategie is noodzakelijk om de juiste afwegingen te maken zodat u een inhoudelijke bijdrage levert aan de duurzaamheidsagenda 2030, maar deze ook kunt vertalen naar financiële impact. Gezien de enorme opgaven die er liggen is uw gemeente wat ons betreft een belangrijke schakel in deze keten.

Hoe komt u tot uw strategie?

Wij zien duurzaamheid in de breedte als een belangrijk aandachtspunt voor uw gemeente.

We noemen een aantal vragen die kunnen helpen bij het invullen van uw regierol:

- ▶ Wat is uw ambitie ten aanzien van duurzaamheid binnen de gemeente of regio?
- ▶ Hoe ver bent u met uw dialoog met betrokkenen (stakeholder dialoog) om de belangrijkste thema's voor uw duurzaamheidsstrategie te onderkennen?
- ▶ In hoeverre heeft u duurzaamheid tot speerpunt in uw collegeprogramma opgenomen?
- ▶ Hoe concreet en meetbaar zijn de doelstellingen die u zich gesteld heeft?
- ▶ Kent u de meerjarige impact van uw ambities op uw begroting?

Zomaar een aantal wezenlijke basisvragen die noodzakelijkerwijze beantwoord moeten worden om op een gestructureerde en gedegen wijze invulling te kunnen geven aan uw rol. Dit vraagt ook een programmatische aanpak in de organisatie, zowel op inhoud als op aansturing. Een ambitie moet immers vertaald worden naar concrete doelen en kpi's en de uitvoering moet tenslotte ook gemonitord, bijgestuurd en gerapporteerd worden. Een betrouwbare totstandkoming van deze informatie is daarbij een belangrijke randvoorwaarde, zeker als bij dergelijke informatie mogelijk op termijn ook een controleverklaring verstrekt moet worden zoals in het bedrijfsleven het geval wordt (CSR). Overigens een aspect dat voor gemeenten nog niet aan de orde is.

Hoe nu verder?

Dit voorjaar zijn de gemeenteraadsverkiezingen geweest. U heeft de taak een nieuw college te vormen met een nieuw 4-jarig collegeprogramma. Wij raden sterk aan hierin expliciet ruimte te scheppen voor het thema duurzaamheid als ‘rode draad’ in het collegeprogramma en daarin breder te kijken dan alleen naar klimaat, wat wij nog veel zien gebeuren. Om u te helpen in dat traject, hebben wij onderstaande routekaart ontwikkeld. Hierin zijn achtereenvolgens alle te zetten stappen in dit kader opgenomen. Daarbij is ook aandacht voor de inbedding in de organisatie.

Goede voorbeelden van gemeenten die duurzaamheid al expliciet als thema hebben omarmd zijn Nijmegen en Utrecht. Deze gemeenten geven transparant en concreet, elk op eigen wijze, inzicht in de doelstellingen en de realisatie hiervan.

Wij gaan graag met u het gesprek aan om u waar nodig te kunnen ondersteunen in dit proces van het bepalen van ambities en strategie, de vertaling naar de organisatie en de monitoring en rapportage hiervan. Gezien het belang van dit thema en onze maatschappelijke rol, hebben wij het bevorderen van verduurzaming en het transparant hierover rapporteren tot een van onze speerpunten gemaakt.

bdo.nl